

10.11.2021

Eduskunnan Sivistysvaliokunnalle

SiV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto

Asia: HE 148/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta.

Yleistä

Sivistystyönantajat (myöhemmin Sivista) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain muuttamisesta. Hallituksen esitys liittyy hallitusohjelman kirjaukseen kolmiportaisen tuen mallin kehittämisestä.

Sivista katsoo, että esitysluonnos selkiyttäisi toteutuessaan lapsen tuen järjestämiseen liittyvää kirjavuutta yleisesti myös yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa.

Varhaiskasvatuslaki edellyttää palvelun tuottajaa, kunnallista tai yksityistä, toimimaan aina kaikessa lapsen etu huomioiden. Jottei lapsen etu jää taloudellisten realiteettien alle, työnjaon selkiyttäminen kuntien ja yksityisten toimijoiden välillä on tarpeen. Tämä toimii myös laatukriteerinä tuen toteuttamisessa.

Hallituksen esityksessä tuen järjestämistä on arvioitu paljolti kunnan näkökulmasta. Lausuntokierroksen jälkeen esitystä täsmennettiin yksityisten palveluntuottajien osalta sääntelyä siten, että palveluntuottajan sijaintikunta tekisi hallintopäätöksen erityisestä tuesta palveluntuottajan pyynnöstä, ellei kunnan järjestämisvastuu olisi todennettavissa.

Lausuntopalautteen johdosta varhaiskasvatuksen järjestämispaikka nostettiin yhdeksi erityisen tuen yhteydessä päätettäväksi asiaksi, ja näin muutoksenhaun alaiseksi asiaksi. Tätä pidämme hyvänä.

Kokonaisuudessaan hallituksen esitys on tavoitteiltaan ja lähtökohdiltaan perusteltu ja lapsen oikeuksia vahvistava. Uudistus on tarpeellinen, tärkeä ja odotettu. Samalla on todettava, että **varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on jo nyt monin paikoin todella vaikeaa ja** uudet tavoitteet vaikeuttanevat osaavien ammattilaisten saatavuutta edelleen.

Taloudelliset reunaehdot ja resurssit

Esityksen arvio taloudellisista vaikutuksista on tehty Sivistan mukaan puutteellisesti. Kuten perusteluissa todetaan, on yksityiskohtaisia laskelmia tuen toteuttamisen aiheuttamista kustannuksista mahdotonta laskea.

Esimerkiksi hallinnollisia kustannuksia suunnittelu- ja dokumentointivastuun lisääntymisen vuoksi ei ole arvioida riittävällä tavalla. Sivistan mukaan on

selvää, että esityksestä aiheutuu lisätyötunteja opettajalle tai erityisopettajalle ja näin ollen kustannuksia kaikille työnantajalle, eikä näitä kustannuksia ole arvioitu tarpeeksi syvällisesti yksityisten toimijoiden osalta. Esityksen mukaan kustannusten mahdollinen kompensointi yksityisille varhaiskasvatuksen tuottajille perustuu kuntien harkintaan ja omiin päätöksiin, vaikka on selvää, että muutos työ lisätyötä kaikille palveluntuottajille.

Kun esityksen katsotaan selkeyttävän myös työnjakoa kuntien ja yksityisten varhaiskasvatuksen järjestäjien ja tuottajien välillä, kun kaikilla varhaiskasvatuksen palveluntuottajilla on velvollisuus huolehtia siitä, että lapsi saa tarvitsemansa tuen. Tämä selkeytys edellyttää, että **kaikille palveluntuottajille myös korvataan täysimääräisesti syntyvät kustannukset.**

Esityksen mukaan yksistään kuntiin joudutaan palkkaamaan tuen toteuttamisen vuoksi 100 varhaiskasvatuksen erityisopettajaa ja 120 varhaiskasvatuksen opettajaa. Lisäksi tulevat yksityiselle sektorille palkattavat uudet työntekijät. Työvoiman nykyinen erittäin heikko saatavuus huomioiden kyse on suurista henkilöstölisäyksistä, etenkin kun huomioidaan myös uuden varhaiskasvatuslain vaatimukset koulutetusta henkilöstöstä. **Sivista esittää vakavan huolen sekä henkilöstön että varattujen määrärahojen riittävydestä.**

Sivista esittääkin, että sivistysvaliokunta seuraa uudistuksen kustannusvaikutuksia sekä vaikutuksia henkilöstön saatavuuteen tarkkaan.

Muut yksityiskohtaiset huomiot

Lapsen oikeus tukeen

Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 3 a luku, *Oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen*. Luvussa säädettäisiin lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen, annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista ja erityisen tuen päätöksestä. Sivista pitää hyvänä, että tukea koskevat säännökset kootaan saman luvun alle.

Tuen sisältö ja toteuttaminen

Kannatamme ehdotusta tuen sisällöstä ja toteuttamisesta. Se toisi selkeyttä lapsen tuen toteuttamiseen. Koska pedagogiset, rakenteelliset ja hoidolliset järjestelyt avataan tarkemmin, helpottaa tämä myös yksityisiä varhaiskasvatustoimijoita toiminnan järjestelyissä ja resurssoinnissa. Lisäksi se ohjaa varhaiskasvatuksen ammattilaisia omassa työssään.

Sivistystyönantajat ry

Laura Rissanen
johtaja

041 540 4505

Jussi-Pekka Rode
elinkeinopoliittinen asiantuntija

040 168 6836